

Predlog za dopolnitev Konvencije OZN o mednarodnem pomorskem pravu in sukcesija jugoslovanskega Jadrana

1. UVOD

Predlagamo, da Slovenija posreduje OZN predlog za ustrezno spremembo Konvencije o mednarodnem pomorskem pravu. Obstoječa določila te Konvencij so krivična do mnogih držav in s tem sprožajo sovražnosti med njimi. To ni slučaj samo v Jadranu, ampak tudi v drugih primerih zaprtih zalivov, zlasti ob procesu nastajanju novih držav. Zato predlagamo, da bi se Konvencija dopolnila s sledečim UNIVERZALNIM DOLOČILOM :

»VSAKA OBMORSKA DRŽAVA, NE GLEDE NA VELIKOST NJENE OBALE IMA PRAVICO, DA SE NJENO TERITORIALNO MORJE KONČA V MEDNARODNIH VODAH«

To določilo bi morala Slovenija predložiti OZN v imenu NEODTUJLIVE PRVICE držav, ki mejijo na morje, do neposrednega dostopa v mednarodne vode. Vse to v imenu pravičnosti in zagotavljanja večje stopnje miru po svetu. Slovenija bi si morala prizadevati pridobiti podporo ostalih zainteresiranih držav po svetu in skupaj stalno izpostavljati to vprašanje v mednarodnih pogovorih ne glede koliko let bo za to potrebno. Še posebej bi morali to izpostaviti v Bruslju ter zahtevati podporo EU za nove pravičnejšo mednarodno ureditev pomorskega prava. V primeru Jadrana pa gre še za poseben primer skupnega jugoslovanskega morja, zato bi bila delitev po obstoječem pomorskem pravu krivična. Nadalje predlog v ničemer ne prizadene Italije oz njene dosedanje morske meje, ki ostaja taka kot je bila z Jugoslavijo. Morska meja med Slovenijo in Hrvaška ni bila nikoli določena. Za mednarodno arbitražo naj bi bila izbrana posebna ustanova OZN, ki bi bila zadolžena, da predloži najvišjemu organu OZN nova, boljša, določila mednarodnega pomorskega kodeksa oz. popravke v Konvenciji Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu. Arbitraža med Slovenijo in Hrvaško in ostalimi državami bivše Jugoslavije pa bi služila za precedenčen primer.

Vsekakor pa bi Slovenija morala pri tem biti vztrajna in dosledna, če je potrebno bi upravičeno pogojevala sprejem Hrvaška v članstvo EU. Če je EU dopuščala Italiji pogojevanje vstopa Slovenije zaradi premoženjskih zadev (Španski kompromis) bi morala stališče Slovenije sprejeti z naklonjenostjo, saj gre za uveljavitev novih mednarodnih standardov za pravičnejšo svetovno ureditev.

Tožarjenje Hrvaške, da se ne obnaša evropsko ob tem problemu je neproduktivno. Hrvaška se že sedaj vede evropsko, tako kot nekatere velike članice EU, ki marsikdaj ne spoštujejo dogovorov. Mislim, da naštevaje primerov izigravanja obveznosti iz pogodb s strani Italije, Francije, Nemčije, Grčije.... ni potrebno, saj jih javnost dobro pozna. Če hoče Slovenijo biti uspešna, naj bo inovativna in načelna v predlogih in pragmatična v delovanju.

2. OPIS PROBLEMA

Po veljavnem mednarodnem pomorskem pravu se določi meja teritorialnega morja države v oddaljenost 12 milj od kopnega vzdolž celotne obale. V velikih zalivih morska meja med dvema zalivskima državama poteka po sredini obeh teritorialnih morskih črt tako, da se začne na kopenski meji med dvema državama. V ozkih zalivih (manj kot 24 milj med nasprotnima obalama dveh držav), je za obe državi teritorialni morski pas ustrezno ožji od 12 milj, saj meja poteka po sredinski črti zaliva.

Do problemov prihaja v ozkih zalivih, če je na eni od polovic zaliva več držav. Zaliv se razdeli na dve mejni polovici tako, da se meja začne na kopenski meji dveh držav najgloblje v zalivu. Zaradi takih določil in konfiguracije obale se lahko zgodi, da država z malo obale nima teritorialnega morja, ki bi se stikalo z mednarodnimi vodami. Država, ki nima izhoda v mednarodne vode iz lastnih teritorialnih voda je prikrajšana v svojih pomorskih pravicah glede na ostale. (**Glej prilogo 1 - primer Tržaškega in Piranskega zaliva**) Zato je nujno potrebno tako mednarodno pomorsko pravo ustrezno spremeniti ter zagotoviti vsem zalivskim državam izhod v mednarodne vode.

2. MOŽNA REŠITEV Z UPORABO UNIVERZALNEGA DOLOČILA:

V zaprtih zalivih se najprej potegne sredinska črta od kopenske meje med dvema državama, ki je najgloblje v zalivu in vse do mednarodnih voda izven zaprtega zaliva. Vsaka od obeh polovic tako razdeljenega morja pripada vsem državam na pripadajoči strani zaliva.

Vsaki obmorski državi načeloma pripada obalni pas teritorialnega morja 12 milj od kopnega oz. delitev zalivov po sredinski črti. Če posamezni državi zaradi teh določil ni mogoče zagotoviti izhoda v mednarodne vode iz njenih teritorialnih vod se njena neodtujljiva pravica zagotovi z ustreznim solidarnim zmanjšanjem teritorialnega morja sosednje države na posamezni strani polovice zaliva

To se izvede tako, da se morska mejna črta med dvema prizadetima državama, ki poteka od mejne točke na kopnem po sredini njenega »zalivčka« do presečišča s sredinsko črto večjega zaliva, razdeli na dva enaka dela ter tako dobi novo mejno morsko točo (M) med prizadetima državama (**Glej prilogo 2- primer tržaškega in Piranskega zaliva**). Iz točke M se pas med sredinsko črto Zaliva in obalo razdeli po polovici, vse dokler obe prizadeti državi ne dosežeta širine 12 milj lastnega teritorialnega pasu in tako stik z mednarodnim morjem. Pas ob obali ostaja teritorialno morje obalne države, drugi notranji pas, ki meji s sredinsko črto zaliva pa pripada državi, ki se ji zagotavlja neodtujljiva pravica do izhoda v mednarodne vode.

Tudi ko gre za primer, da ima več sosednjih držav na isti strani zaliva problem izhoda v mednarodne vode, je rešitev popolnoma enaka. Morje med sredinsko črto zaliva in kopnim se razdeli na več enakih pasov, obalni pas pripada kot teritorialno morje obalni državi, ostali notranji pasovi pa pripadajo zaporedoma ustreznim državam, ki se jim zagotavlja stik njihovih teritorialnih morskih pasov z mednarodnim morjem. Proces teče vse do točke ko vse države dosežejo mednarodne vode z teritorialnim pasom 12 milj, če je to možno. V primeru, da to ni možno (morske ožine), pač vsem državam pripada sorazmerno ožji teritorialni pas morja.

3. POSLEDICE NA PRIMERU DELITVE JUGOSLOVANSKEGA JADRANA Z UVELJAVITVIJO »UNIVERZALNEGA DOLOČILA«

Kakšne posledice bi zgornja rešitev prinesla ob razmejitvi jugoslovanskega dela Jadrana med Slovenijo, Hrvaško in Italijo ter ostalimi državami bivše Jugoslavije?

Jadransko morje je bilo razmejeno med Italijo in Jugoslavijo po veljavni sredinski razmejitveni črti za zalive, ki poteka v mednarodnih vodah in predstavlja morsko mejo med Jugoslavijo Italijo, razmejitev na morju izhaja iz razmejitve na kopnem med sosedoma (polotok Ankaran-Milje)

Po predlaganem »UNIVERZALNEM DOLOČILU« sta kopenski sosedi tudi edini sosedi v teritorialnih vodah. Torej, če je Slovenija soseda z Italijo in se ta meja nadaljuje s kopnega (Ankaran-Milje) v morje, ostaja Slovenija tudi edina soseda na morju v teritorialnem pasu. To je ena od razumnih posledic uveljavitve »UNIVERZALNEGA DOLOČILA«. Nadalje predlog v ničemer ne prizadene Italije oz njene dosedanje morske meje, ki ostaja taka kot je bila z Jugoslavijo. Razmejitev po sredi Piranskega zaliva med dvema državama iz izhodiščem na kopenski točki (Dragonja) po veljavnih mednarodnih pomorskih določilih ne bi več vodilo do sporov. Piranski zaliv bi bil sicer razdeljen na pol, a le do mejne točke M, potem pa bi se morska meja med Slovenijo in Hrvaško tako oblikovala, da bi Slovenija pridobila del teritorialnega morja, ki bi sicer sodilo, po dosedanjem pomorskem pravu hrvaškemu teritorialnemu morju. Ta predlog rešuje tudi primer BiH, saj bi ji od kopenske obale pripadal ozek pas teritorialnega morja do izhoda v mednarodne vode. Hrvaška je na kopnem odrezana od svojega južnega dela Dalmacije in bi bila tako tudi na morju, kar je povsem logično. Morska povezava Hrvaške med severnim in južnim delom Dalmacije bi potekala preko teritorialnih vod BiH, tako kot sedaj po kopnem.

Pomembno je, da bi po uveljavitvi »UNIVERZALNEGA DOLOČILA«, imela vsaka država od kopnega preko lastnih teritorialnih voda dostop do mednarodnih voda. Vsaka država bi na morju tudi mejila samo s tisto državo s katero meji tudi na kopnem in ta morska meja izhaja iz njune kopenske meje.

Po tem predlogu razmejitev na morju med Hrvaško in Črno Goro ni problematična.

4. PREDLOG SPLOŠNEGA DOLOČILA

V primeru razširitve ekonomskih interesov neke države na mednarodne vode z pasom 200 milj od lastnega teritorialnega morja v skladu z mednarodnim pomorskim pravom prihaja ravno tako do

sovravnosti med državami. Na novo bi bilo potrebno določiti, da lahko neka država to napravi enostransko le v tistem delu mednarodnega morja, kjer je najkrajša razdalja do teritorialnega morja druge države najmanj 400 milj (odprti oceani).

V zaprtih zalivih pa je razširitev ekonomskih interesov v mednarodne vode do sredinske mejne črte podvržena naslednjemu SPLOŠNEMU DOLOČILU:

V ZAPRTIH ZALIVIH JE VSE MORJE, KI NE PRIPADA KOT TERITORIALNO MORJE PO ZGORNJEM »UNIVERZALNEM NAČELU« POSAMEZNIM DRŽAVAM, MEDNARODNO MORJE IN JE SKUPNA LAST VSEH DRŽAV, KI IMAJO KAKRŠENKOLI KOŠČEK OBALE TEGA ZALIVA.

RAZDELITEV SKUPNEGA MEDNARODNEGA MORJA MED DRŽAVAMI V ZAPRTEM ZALIVU, ZARADI EKONOMSKO-EKOLOŠKIH INTERESOV, SE LAHKO IZVEDE PO DOGOVORU MED VSEMI DRŽAVAMI TAKO, DA NOTRANJIM DRŽAVAM ZALIVA PRIPADAJO NOTRANJI PASOVI ZALIVSKEGA MORJA IN IMAJO TAKO VSE DRŽAVE STIK S PREOSTANKOM MEDNARODNEGA MORJA IZVEN TEGA ZALIVA.

S TEM »SPOLŠNIM DOLOČILOM« se vsem državam zaliva omogoči stik njihovega teritorialnega morja z mednarodnim morjem, tudi če pride do razdelitve mednarodnih voda v zalivu iz kakršnih koli interesov.

4.1 POSLEDICE »SPLOŠNEGA DOLOČILA« NA PRIMERU DELITVE JUGOSLOVANSKEGA JADRANA

Obstoječa morska meja med Italijo in Jugoslavijo po sredini Jadrana je v skladu z mednarodnim pomorskim pravom in se vzame kot izhodiščno dejstvo mednarodno priznane meje. Jugoslovanski del mednarodnih voda Jadrana bi po uveljavitvi »SPOLŠNEGA DOLOČILA« postalo skupno mednarodno morje držav nastalih iz bivše Jugoslavije, ki poseduje obalo Jadrana. V primeru soglasne razdelitve tega mednarodnega morja zaradi uveljavljanja koristi posamezne države, bi se le-to razdelilo na enako široke morske pasove med vse naslednice Jugoslavije, ki imajo vsaj košček kopenske obale Jadrana. Tako bi Sloveniji pripadal polovični pas morja med sredinsko črto zaliva (morska meja Italija- Jugoslavija) in teritorialnimi vodami Hrvaška vse do točke , ko bi se ta pas razdelil na tretinske deleže med Slovenijo, Hrvaška in BiH. Ker ima Hrvaška posebno lego in je iz dveh delov kopnega bi nato sledili od sredinske meje z Italijo morski pasovi Slovenije, Hrvaške, BiH, drugi pas Hrvaške in na koncu pas SČG in to vse do mednarodnih voda.

V primeru, če bi želeli Albanija in Italija ter Grčija in Italija razširiti svoj ekonomski interes na odprto morje, bi to lahko storili le tako, da bi zgoraj naštetim državam pripadali notranji morski pasovi vse do preostalega področja mednarodnih voda.

V skladu »SPLOŠNIM DOLOČILOM« bi se morska ožina med Albanijo in Italijo, ki nastane po odmeri teritorialnega pasu 12 milj Italiji oz. Albaniji, razdelilo od sredinske morske črte med države na isti strani zaliv (v tem primeru med Slovenijo, Hrvaško, BiH, ponovno Hrvaško, Črno Goro in Albanijo) na enako široke pasove za vse notranje države zaliva vse do mednarodnih voda v Mediteranu.

Vzemimo še hipotetičen primer, da bi se Italija razdelila na dve državi in sicer Severno in Južno Italijo, vsaka z svojo morsko obalo. V tem primeru bi se delilo med njima po zgornjih določbah samo sedanja polovica italijanskega morja od sredinske črte proti italijanski obali in ne bi v ničemer prizadela držav , ki so na drugi strani Jadranskega zaliva.

Forum za Goriško
mag. Boris Nemec, predsednik

- Priloga 1-shematski prikaz na primeru Piranskega zaliva
- Priloga 2- shematski prikaz na primeru Piranskega zaliva